

**Tytuł:** Scenariusz akademii z okazji uchwalenia Konstytucji 3 maja dla gimnazjów i szkół średnich

**Autor:** Joanna Jabczyńska, Marzena Solnica

**Rodzaj materiału:** scenariusz

**Data publikacji:** 2004-08-27

### **Scenariusz akademii z okazji uchwalenia Konstytucji 3 maja dla gimnazjów i szkół średnich**

"Scenariusz akademii z okazji uchwalenia Konstytucji 3 maja dla gimnazjów i szkół średnich" (autorzy: Joanna Jabczyńska, Marzena Solnica - Gimnazjum Nr 25)

Scenariusz ten, ma za zadanie przedstawić akt uchwalenia Konstytucji 3 maja, jako początek procesu, który doprowadził do całkowitej likwidacji państwa polskiego. Uchwalenie Konstytucji to szczególna rocznica ponieważ świętujemy pamięć powstania dokumentu, który tak naprawdę nigdy nie obowiązywał oraz został uchwalony z naruszeniem ówczesnego prawa. W okresie Sejmu Czteroletniego podobnie jak w dzisiejszej Polsce, społeczeństwo było podzielone - młodzi patrioci rozumieli zasadę społeczeństwa obywatelskiego, w którym zakres wolności i swobód zależy od obowiązków ponoszonych na rzecz państwa i społeczeństwa, natomiast ugrupowanie magnackie utożsamiało dobro państwa z zachowaniem własnych wolności i przywilejów. Obydwie strony uważały się za patriotów...

#### **Cele akademii:**

- uwrażliwienie uczniów na losy własnego kraju, narodu;
- zapoznanie z okolicznościami uchwalenia Konstytucji 3 maja oraz z treścią tego dokumentu;
- kształcenie postaw patriotycznych oraz poczucia dumy z dokonań przeszłych pokoleń;
- ukazanie związków przyczynowo - skutkowych pomiędzy wydarzeniami w kraju, a historią Europy.

#### **Scenografia:**

- tło dla występujących aktorów - flaga narodowa, data uchwalenia konstytucji, godło państwowe, szkic, zarys konturów kamieniczek XVIII - wiecznej Warszawy wykonany np. na arkuszach szarego papieru; można umieścić napis - cytat J.Słowackiego: "O! nieszczęśliwa! O! uciemierzona Ojczyzno moja..."
- aktorzy ubrani jednolicie, ustawieni w półkole, obok tej grupy stoi ozdobny fotel, na którym przez czas trwania uroczystości będzie siedział król. Stanisław August Poniatowski wyróżnia



się od pozostałych aktorów jedynie berłem oraz koroną, przy "tronie" króla ustawiony jest niewielki stolik, na którym palą się świece w ozdobnym lichtarzu, za grupą recytatorów znajduje się (zrobiona np. z szarego papieru mapa konturowa Rzeczypospolitej sprzed 1772 r. Mapa musi być tak wykonana, aby można było ją łatwo rozerwać na trzy części odpowiadające trzem zaborom

- teksty poprzedza muzyka, która jest wyciszana w trakcie recytacji.

Przebieg akademii:

- J.S.Bach - Aria z III suitę orkiestrowej D - dur

Recytator I:

Opowiedz nam, moja Ojczyzno,  
Jak matka dzieciom ciekawym,  
O latach znaczonych blizną,  
Na wiekach chwały i sławy !

**Narrator:**

Po pierwszym rozbiore Polski dążenie do reform stawało się coraz silniejsze oraz ogarniało znaczne kręgi społeczeństwa szlacheckiego. Obóz propagujący reformy, zwany patriotycznym dążył do przeprowadzenia pewnych reform ustrojowych, zniesienia kurateli caratu, poprawy stanu obronności państwa drogą powiększenia armii.

Przeciwny tym zamierzeniom obóz opozycji magnackiej był wrogi wszelkim reformom i zamierzał nadal opierać się na protekcji rosyjskiej. Król i stronnictwo dworskie dążyło do wzmocnienia władzy królewskiej i powiększenia sił zbrojnych, ale w oparciu o carat.

Walka pomiędzy tymi stronnictwami miała się rozegrać na Sejmie, który rozpoczął obrady w 1788 roku.

**Recytator II :**

L. van Beethoven - Allegretto z Symfonii nr 7, A - dur, op. 92

Jego Królewska Mość Król Prus i Jej Cesarska Mość Imperatorowa Rosyjska zobowiązują się wspólnie zapobiegać i unicestwiać wszelkimi dostępnymi środkami jakiegokolwiek zamiary i projekty zmierzające do naprawy ustroju Rzeczypospolitej, likwidacji liberum veto i wolnej elekcji. W razie konieczności Król Prus Fryderyk II i Imperatorowa Rosyjska Katarzyna II zobowiązują się użyć siły zbrojnej, by nie dopuścić do zmiany dotychczasowego ustroju Polski i jej praw kardynalnych.

Cyt. za: T. Małkowski, J. Rzeźniowiecki, Historia II - Podróże w czasie, Gdańsk 1999, s. 216

**Recytator III :**

Witaj, wolności aniele,  
Nad martwym wzniesiony światem!  
Oto w Ojczyzny kościele  
Ołtarze wieńczone kwiatem  
I wonne kadzidła!



Patrz! Tu świat nowy - nowe w ludziach życie.  
Spojrzał - i w niebios błękitcie  
Malowne pióry złotemi  
Roztacza nad Polską skrzydła;  
I słucha hymnów tej ziemi.

**Recytator IV:**

R. Schumann - Marzenie ze " Scen dziecięcych" op. 15, nr 7

Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba  
Podnoszą z ziemi przez uszanowanie  
Dla darów Nieba...  
Tęskno mi, Panie...

Do kraju tego, gdzie winą jest dużą  
Popsować gniazdo na gruszy bocianie,  
Bo wszystkim służą...  
Tęskno mi, Panie...

Do kraju tego, gdzie pierwsze ukłony  
Są - jak odwieczne Chrystusa wyznanie:  
"Bądź pochwalony!"  
Tęskno mi, Panie...

Tęskno mi jeszcze i do rzeczy innej,  
Której już nie wiem, gdzie leży mieszkanie,  
Równie niewinnej...  
Tęskno mi, Panie...

Do bez - tęsknoty i do bez - myślenia,  
Do tych, co mają tak za tak - nie za nie -  
Bez światło - cienia...  
Tęskno mi, Panie...

Tęskno mi owdzie, gdzie ktoś o mnie stoi?  
I tak być musi, choć się tak nie stanie  
Przyjaźni mojej!...  
Tęskno mi, Panie...

**Narrator :**

Tymczasem Polacy zadali cios śmiertelny planom monarchii pruskiej i rosyjskiej, wprowadzając dziedzicność tronu i konstytucję lepszą od angielskiej - Majową konstytucję.  
Cyt. za: T. Malkowski, J. Rzeźniowiecki,  
Historia II - Podróże w czasie, Gdańsk 1999, s. 230

**Recytator V**



## "Witaj majowa jutrzeńko" (chór lub podkład muzyczny)

W imię Boga, w Trójcy Świętej Jedyne. Stanisław August z Bożej łaski i woli narodu Król Polski uznając, że los nas wszystkich od udoskonalenia konstytucji narodowej zawisł, poznawszy zadawnione rządu naszego wady, ceniąc niepodległość zewnętrzną i wolność wewnętrzną narodu niniejszą konstytucję uchwalamy. Wszelka władza społeczności ludzkiej swój początek bierze z woli narodu, dlatego ustanawiamy trzy władze narodu polskiego: władza prawodawcza w sejmie zgromadzona, władza wykonawcza w królu i straży i władza sądownicza w sądach sprawowana będzie.

Wszystko i wszędzie większością głosów decydowane być powinno, przeto liberum veto i konfederacje wszelkiego gatunku na zawsze znosimy. Tron polski dziedzicznym mieć na zawsze chcemy i stanowimy. Dynastia przyszłych królów polskich zacznie się na osobie Fryderyka Augusta, dzisiejszego elektora saskiego, którego sukcesorem tronu polskiego obwieszczamy. Po wsze czasy najstarszy syn króla panującego po ojcu na tron następować ma. Każdy król wstępując na tron, wykona przysięgę Bogu i Narodowi, na zachowanie konstytucji niniejszej.

Cyt. za :M. Sobańska - Bondaruk, S. B. Lenard, Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, Wydawnictwa Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 434-436

### **Wszyscy recytatorzy chórem :**

Zgoda Sejmu to sprawiła,  
Że nam wolność przywróciła.  
Wiwat, krzyczcie wszystkie stany,  
Niechaj żyje król kochany.  
Taka jest narodu wola:  
Za twych braci i za króla  
Obywatel każdy, wszędzie,  
Życie swoje łożyć będzie.  
Wiwat sejm i naród cały!  
Dziś nam nieba żywot dały.  
Wiwat krzyczcie wszystkie stany,  
Niechaj żyje król kochany !

### **Narrator :**

Tymczasem knujący zemstę umysł cesarzowej nie spuszczał z oka nieszczęsnej Polski, która próbowała stanąć o własnych siłach. Katarzyna rzuciła potajemnie sidła, aby w nie odwiecznych wrogów Polski uplątać, przyjaciół zaś jednego po drugim odciągnąć potrafiła. O Turkach już i mowy nie było. Króla szwedzkiego zjednała sobie najzupełniej. Prusy nie oparły się przynęcie, jaką im ona od strony wschodniej rzuciła. Anglię tak umiała złowić na wędkę różnych obietnic handlowych, że ta nie stawiała jej żadnej w Polsce przeszkody. Mogła tedy do woli użyć oręża, który osamotnionej Polsce śmiertelny cios miał zadać.

Cyt. Za: T. Małkowski, J. Rzeźniowiecki,



Historia II - Podróże w czasie, Gdańsk 1999, s. 232.

**Recytator VI:**

"Święta miłości kochanej ojczyzny..." (podkład muzyczny)

Święta miłości kochanej ojczyzny,  
Czują cię tylko umysły poczciwe !  
Dla ciebie zjadłe smakują trucizny,  
Dla ciebie więzy, pęta niezelżywe.  
Kształcisz kalectwo przez chwalebne blizny,  
Gnieździsz w umyśle rozkoszy prawdziwe,  
Byle cię można wspomóc, byle wspierać,  
Nie żal żyć w nędzy, nie żal i umierać.

**Narrator:**

18 maja 1792 roku wojska rosyjskie przekroczyły granice Korony i Litwy. Pomimo stawienia oporu wojskom carskim pod Zieleńcami i Dubienką, nastąpił ogólny odwrót wojsk polsko - rosyjskich w stronę Wisły.

Król jednak, od początku traktował wojnę jako demonstrację wojskową i 24 lipca przystąpił do konfederacji targowickiej oraz nakazał zaprzestania działań wojennych.

Konsekwencją przegranej Polaków był II rozbiór Polski w 1793 roku, a następnie w 1795 roku III rozbiór, który zlikwidował niepodległe państwo polskie na 123 lata!

F. Chopin - Etiuda nr 12, c - moll, op. 10, "Rewolucyjna"

**Recytator VII:**

Oj, Targowiczanie  
Dobrze się nazwali!  
Jak Judasza, za srebrniki,  
Polskę stargowali!

Stargowali Polskę  
I tę wolność bratnią!  
Zagasili nad Ojczyzną  
Gwiazdę jej ostatnią!

Zagasili blaski  
W tej polskiej koronie,  
Podeptali orły białe,  
I Litwy pogonie!

**Recytator VIII:**

Polsko! Lecz ciebie błyskotkami łudzą;  
Pawiem narodów byłaś i papugą,  
A teraz jesteś służebnicą cudzą.



Choć wiem, że słowa te nie zdarzą długo  
W sercu - gdzie nie trwa myśl nawet godziny,  
Mówię- bom smutny - i sam pełen winy.

### **Recytator IX:**

F. Liszt - "Pocieszenie" (Consolation)

Nauczmy się na pamięć tego kraju,  
litera po literze, dzień po dniu,  
co oczy po horyzont ogarniają,  
co zdarzyć się nam może tylko tu,  
w złocistym lipcu czy zielonym maju,  
od wschodu słońca aż po nocy cień.  
Nauczmy się na pamięć tego kraju,  
jedynego w całym świecie  
jak własny dzień...

### **Recytator X:**

O! Raz ostatni patrzę na tę ziemię,  
Kędy od wieków chodzi moje plemię  
We krwi a słońcu. Oczy we łzach mokną...  
Szkoda mi Polski! - Odsłońcie to okno...  
Niech na nią patrzę, choć ją pożegnałem...  
O! Raz ostatni tę ziemię widziałem!

Ranek pogodny - z doliny mgły wstają,  
Kościelne dzwony nowy dzień witają -  
Chórami ptactwa tam dzwoni dąbrowa...  
Ojczyzno moja, bądź zdrowa!

- bicie dzwonów
- Uwagi dla aktorów, dotyczące zakończenia akademii:

Podczas wypowiedzania ostatniej kwestii ( recytator nr X ) król wstaje, składa berło i koronę na stoliku znajdującym się obok "tronu", zdmuchuje palące się świece w lichtarzu i przyłącza się do grupy uczniów.

W tym samym czasie trzech recytatorów niesie na środek sceny mapę konturową Rzeczypospolitej, ustawia ją pionowo w stronę widowni i energicznym gestem rozrywają na trzy części. "Porwane kawałki Polski" gniotą w dłoniach, rzucają na ziemię i przydeptują. Zakończeniu towarzyszy nagrane na taśmie bicie dzwonów bądź, jeśli akademii ma mieć charakter bardziej optymistyczny, pierwsza zwrotka Hymnu lub np. pieśń Marsz, marsz Polonia...



Materiał edukacyjny Centrum Edukacji Obywatelskiej opracowany w ramach programu „Moja Polska”.



O ile nie jest stwierdzone inaczej, prawa do materiału posiada Centrum Edukacji Obywatelskiej. Tekst jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska. Licencja nie obejmuje zdjęć i materiałów graficznych.